

**Силабус освітнього компоненту
«ОРГАНІЗАЦІЯ ПОЗАШКІЛЬНОЇ НАУКОВОЇ РОБОТИ
З ГЕОГРАФІЇ»**

Освітньо-професійна програма: Середня освіта (Географія)
Спеціальність: 014 Середня освіта (Географія)
Другого (магістерського) рівня
Рік навчання: 2026-2027
Семестр: 3

Структурний підрозділ	Кафедра географії та методики її викладання, природничо-економічний факультет
Викладач: 	ПІБ: Мендерецький Вадим Владиславович Посада: професор кафедри географії та методики її викладання Науковий ступінь: доктор педагогічних наук Вчене звання: професор E-mail: mwadim@ukr.net Робоче місце: навчальний корпус № 2 (вул. Татарська, 14), 6 ауд. (кафедра географії та методики її викладання). Профайл викладача: https://geo.kpnu.edu.ua/sklad-kafedry/menderetskyi-vadym-vladyslavovych/ ПІБ: Матуз Ольга Володимирівна Посада: асистент кафедри географії та методики її викладання Науковий ступінь: Вчене звання: E-mail: matuz@kpnu.edu.ua Робоче місце: навчальний корпус № 2 (вул. Татарська, 14), 6 ауд. (кафедра географії та методики її викладання). Профайл викладача: https://geo.kpnu.edu.ua/sklad-kafedry/matuz-olha-volodymyrivna/
Лінк на освітній контент дисципліни	https://moodle.kpnu.edu.ua/course/view.php?id=7889
Статус дисципліни	Вибірковий освітній компонент професійної підготовки
Обсяг дисципліни, кредити ЄКТС / години	4 кредити ЄКТС / 120 год.
Мова викладання	Українська
Форми здобуття вищої освіти	Денна
Політика дисципліни	Академічна доброчесність. Передбачається, що у процесі вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи відповідальність їх порушення згідно Кодексу академічної доброчесності Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Відвідування занять. Передбачається, що здобувачі вищої освіти систематично відвідуватимуть лекційні та практичні заняття, проявлятимуть старанність та відповідальність до навчання, вчасно виконуватимуть поставлені завдання, відпрацьовуватимуть пропущені заняття.

	Ініціативність здобувачів вищої освіти. Передбачається, що здобувачі вищої освіти проявлятимуть ініціативність та старанність у виконанні завдань на практичних заняттях та самостійної роботи.
Що будемо вивчати?	Предметом вивчення навчальної дисципліни є: особливості проведення учнівської науково-дослідницької роботи з географії в закладах середньої освіти.
Чому це треба вивчати?	Метою вивчення дисципліни є формування компетентностей майбутніх педагогічних працівників з питань проведення учнями наукових досліджень в школі, ознайомлення з теоретичними засадами організації науково-дослідної роботи та інструментарієм наукового дослідження.
Яких результатів можна досягнути?	За результатами вивчення вибіркового освітнього компоненту професійної підготовки «Організація позашкільної наукової роботи з географії» здобувачі вищої освіти повинні знати: особливості процедури прийняття самостійних рішень у професійній науково-дослідній діяльності; як знаходити шляхи швидкого і ефективного розв'язку поставленого завдання, генерування ідей, використовуючи отримані знання для проведення наукових досліджень; як представляти результати науково-дослідної роботи з використанням сучасних технологій та вести дискусію. Вміти: користуватися інформаційними джерелами та застосовувати їх при формуванні наукових та освітніх матеріалів, розробці наукових та освітніх проектів; демонструвати знання про основні наукові закономірності розвитку живих систем та окремих організмів, їх функціонування і використання; використовувати інноваційні підходи для розв'язання конкретних педагогічних та географічних завдань під час проведення науково-дослідної роботи.
Як можна використати набуті знання та уміння?	Загальна компетентність: здатність опрацьовувати інформаційні наукові джерела та формувати власні, здатність генерувати нові наукові ідеї (креативність), здатність до наукової комунікації у професійній діяльності, у т. ч. на міжнародному рівні з використанням української та іноземної мов, здатність приймати рішення у непередбачуваних умовах науково-дослідної діяльності, здатність до абстрактного наукового мислення, аналізу і синтезу інформації в галузі освітніх наук та географії і на межі предметних галузей, здатність користуватися сучасними інформаційними технологіями та аналізувати наукову інформацію в галузі географії і на межі предметних галузей. Фахова компетентність: здатність до поглиблення теоретичних та практичних знань у галузі освітніх та географічних наук і на межі предметних галузей, здатність використовувати знання й практичні навички в галузі освітніх та географічних наук і на межі предметних галузей для педагогічних, психологічних і географічних досліджень, здатність застосовувати елементи теоретичного та експериментального дослідження в професійній науково-дослідній діяльності, здатність застосовувати сучасні методики та освітні технології в професійній діяльності для забезпечення якості науково-дослідного процесу з географії.
Зміст дисципліни	Змістовий модуль 1. Методичні особливості організації позакласної та позаурочної діяльності з географії. Форми організації позакласної та позаурочної наукової роботи з географії. Наука та наукові дослідження. Тема 4. Методи наукових досліджень. Мета та завдання шкільної наукової роботи з географії. Види наукових досліджень з географії. Особливості організації науково-дослідницьких робіт з географії в загальноосвітній школі. Складові процесу наукового дослідження з географії. МАН України в організації наукової діяльності талановитої молоді. Інформаційне забезпечення наукових досліджень. Оформлення та представлення результатів науково-дослідницької роботи. Захист науково-дослідної роботи. Сучасні форми позакласної та позаурочної наукової роботи з учнями. Робота з обдарованими дітьми. Особливості проведення прикладних географічних досліджень
Методи навчання	Лекції та практичні заняття (методи проблемного навчання, частково-пошукові, дослідницькі, вербальні, ілюстративно-демонстраційні, прикладні, інтерактивні). Самостійна робота студентів (аудиторна, позааудиторна), консультації. Дистанційний метод навчання в інформаційній системі MOODLE.
Інформаційне забезпечення	1. Касіяник І.П., Мендерецький В. В., Мисько В. З. Методика навчання географії (теоретичний аспект). Кам'янець-Подільський: ТОВ «Друкарня «Рута», 2020. 234 с.

	2. Вербицький В.В. Методика підготовки, оформлення і захисту науково-дослідницьких робіт. К., 2007. 104 с. 3. Грабченко А. І. Методи наукових досліджень : [навч. посіб.] / А. І. Грабченко, В. О. Федорович, Я. М. Гаращенко. Х. : НТУ «ХПІ», 2009. 142 с. 4. Кoberник С.Г. та ін.. Методика викладання географії в школі: Навчально-методичний посібник. К.: Стафед-2, 2000. 320 с. 5. Корягін М. В. Основи наукових досліджень: [навч. посіб.] / М. В. Корягін М. Ю. Чік. К. : Алерта, 2014. 622 с. 6. Крушельницька О.В. Методологія наукових досліджень: Навч. посібник. К.: Кондор, 2003. 192 с. 7. Нікітіна І.П. Науково-дослідницька діяльність учнів. 5-11 класи: методичні матеріали. Х.: Видав. група «Основа», 2006. 144 с. 8. Палеха Ю. І. Основи науково-дослідної роботи : [навч. посіб.] / Ю. І. Палеха, Н. О. Леміш. К. :Видавництво Ліра-К, 2013. 336 с. 9. П'ятницька-Позднякова І.С. Основи наукових досліджень: Навч. посібник. К., 2003. 116 с. 10. Положення про Малу академію наук і наукові товариства учнів України // Географія в школах України. 1995. № 2. С. 14-17. 11. Шейко В. М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: підручник / В.М. Шейко, Н.М. Кушнарєнко [3-є вид.]. К.: Знання, 2003. 295 с.											
Обсяг дисципліни (години) та види занять	Денна форма здобуття вищої освіти: лекції (16 год.), практичні заняття (16 год.), самостійна робота (88 год.).											
Система оцінювання результатів навчання	Оцінювання результатів навчання здобувачів здійснюється згідно Положення про рейтингову систему оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (зі змінами та доповненнями) від 30.01.2021, №11-ОД. Система оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти з освітнього компоненту базується на принципах систематичності, комплексності, об'єктивності, обґрунтованості, диференційованого підходу. Система оцінювання передбачає активну роботу здобувачів вищої освіти впродовж семестру та отримання ними оцінки за практичні заняття, модульну контрольну роботу, самостійну роботу, екзамен, сума яких складає підсумкову рейтингову оцінку за освітній компонент. <table><tr><th colspan="3">Поточний і модульний контроль (100 балів)</th><th>Сума</th></tr><tr><td>Поточний контроль</td><td>МКР</td><td>СР</td><td rowspan="2">100</td></tr><tr><td>40 балів</td><td>40 балів</td><td>20 балів</td></tr></table> Поточний контроль. Обрахунок підсумкового рейтингового балу поточного контролю (r_k) здійснюється за формулою: $r_k = (0,05 \times r_k^c + 0,4) \times \hat{r}_k$ де r_k^c – середня оцінка навчальної діяльності здобувача вищої освіти на навчальних заняттях з навчального (змістового) модуля, тобто частка від ділення суми всіх оцінок на їх кількість (беруться оцінки від 4 до 12, отримані на навчальних заняттях та оцінки, отримані після ліквідації здобувачем вищої освіти поточної заборгованості, а $\hat{r}_k$ – встановлений максимально можливий бал оцінювання результатів навчальної діяльності здобувача вищої освіти за результатами поточного контролю з урахуванням її вагомості. Модульна контрольна робота. Мета її написання – виявити рівень теоретичних знань та практичних умінь і навичок здобувачів вищої освіти. В ході вивчення дисципліни здобувачі вищої освіти повинні виконати модульну контрольну роботу, тривалістю 45 хв.	Поточний і модульний контроль (100 балів)			Сума	Поточний контроль	МКР	СР	100	40 балів	40 балів	20 балів
Поточний і модульний контроль (100 балів)			Сума									
Поточний контроль	МКР	СР	100									
40 балів	40 балів	20 балів										

	Мета її написання – виявити рівень теоретичних знань та практичних навичок студентів з дисципліни «Навчальний експеримент в системі підготовки вчителя географії». Модульна контрольна робота містить 30 тестових завдань. Правильна відповідь оцінюється в 1 бал. Успішно виконана МКР вважається, якщо студент дав відповідь не менше як на 60% тестових завдань, тобто не менш як 24 відповіді. Студенти, які за результатами виконання модульних контрольних робіт отримали рейтинговий бал менший 60 % від максимальної кількості балів, виділених на цей вид роботи, а також ті, що не з’явилися для виконання або не виконали завдань, вважаються такими, що мають академічну заборгованість за результатами поточного контролю, ліквідація якої є обов’язковою. Контроль за самостійною роботою відбуватиметься за допомогою бесіди (опитування). Студенти можуть звітувати за самостійно опрацьований матеріал за допомогою спеціально розроблених тестів у системі MOODLE. Оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти з освітнього компоненту здійснюється відповідно до таблиці: Таблиця відповідності шкал оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти <table><tr><th>Рейтингов а оцінка з кредитног о модуля</th><th>Оцінка за шкалою ECTS</th><th>Екзаменаційн а оцінка за національною шкалою</th><th>Національн а залікова оцінка</th></tr><tr><td>90-100 і більше</td><td>A (відмінно)</td><td>відмінно</td><td rowspan="5">зараховано</td></tr><tr><td>82-89</td><td>B (дуже добре)</td><td rowspan="2">добре</td></tr><tr><td>75-81</td><td>C (добре)</td></tr><tr><td>67-74</td><td>D (задовільно)</td><td rowspan="2">задовільно</td></tr><tr><td>60-66</td><td>E (достатньо)</td></tr><tr><td>35-59</td><td>FX (незадовільно з можливістю повторного складання)</td><td rowspan="2">незадовільно</td><td rowspan="2">не зараховано</td></tr><tr><td>34 і менше</td><td>F (незадовільно з обов’язковим проведенням додаткової роботи щодо вивчення навчального матеріалу кредитного модуля)</td></tr></table>	Рейтингов а оцінка з кредитног о модуля	Оцінка за шкалою ECTS	Екзаменаційн а оцінка за національною шкалою	Національн а залікова оцінка	90-100 і більше	A (відмінно)	відмінно	зараховано	82-89	B (дуже добре)	добре	75-81	C (добре)	67-74	D (задовільно)	задовільно	60-66	E (достатньо)	35-59	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)	незадовільно	не зараховано	34 і менше	F (незадовільно з обов’язковим проведенням додаткової роботи щодо вивчення навчального матеріалу кредитного модуля)
Рейтингов а оцінка з кредитног о модуля	Оцінка за шкалою ECTS	Екзаменаційн а оцінка за національною шкалою	Національн а залікова оцінка																						
90-100 і більше	A (відмінно)	відмінно	зараховано																						
82-89	B (дуже добре)	добре																							
75-81	C (добре)																								
67-74	D (задовільно)	задовільно																							
60-66	E (достатньо)																								
35-59	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)	незадовільно	не зараховано																						
34 і менше	F (незадовільно з обов’язковим проведенням додаткової роботи щодо вивчення навчального матеріалу кредитного модуля)																								
Критерії оцінювання знань, умінь, навичок здобувачів вищої освіти на навчальних заняттях	Максимальний бал оцінки поточної успішності здобувачів вищої освіти на навчальних заняттях рівний 12. Початковий (понятійний): - здобувач володіє навчальним матеріалом на рівні засвоєння окремих терміні та відповідає на запитання, які потребують відповіді «так» чи «ні» (1 бал); - здобувач мало усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності, робить спробу знайти способи дій, розповісти суть заданого, проте відповідає лише за допомогою викладача на рівні «так» чи «ні»; може самостійно знайти відповідь у підручнику (2 бали); - здобувач намагається аналізувати на основі володіння елементарними знаннями і навичками; робить спроби виконання завдань і дій репродуктивного характеру; за допомогою викладача робить прості розрахунки за готовим алгоритмом (3 бали). Середній (репродуктивний): - здобувач володіє початковими знаннями; орієнтується у поняттях і визначеннях; самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні у нього труднощі (4 бали);																								

	- здобувач знає більше половини навчального матеріалу, розуміє сутність навчальної дисципліни, може дати визначення понять, категорій (однак з помилками); вміє працювати з підручником, самостійно опрацьовувати частину навчального матеріалу; робить прості висновки за алгоритмом, але його висновки не логічні, не послідовні (5 балів); - здобувач розуміє основні положення навчального матеріалу, може поверхнево аналізувати матеріал, робить певні висновки; відповідь може бути правильною, проте недостатньо осмисленою; самостійно відтворює більшу частину матеріалу; вміє застосовувати знання під час виконання вправ за алгоритмом, користуватися додатковими джерелами (6 балів). Достатній (алгоритмічно дієвий): - здобувач правильно і логічно відтворює навчальний матеріал, оперує базовими теоріями і фактами, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними; вміє наводити приклади на підтвердження певних думок, застосовувати теоретичні знання у стандартних ситуаціях; за допомогою викладача може скласти план реферату, виконати його і правильно оформити; самостійно користуватися додатковими джерелами; правильно використовувати термінологію; скласти таблиці, схеми (7 балів); - знання здобувача досить повні, він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях; вміє аналізувати, робити висновки; виконувати різні види аналізу, його відповідь повна, логічна, обґрунтована, однак з окремими неточностями; вміє самостійно працювати (8 балів); - здобувач вільно володіє навчальним матеріалом, застосовує знання у дещо змінених ситуаціях, вміє аналізувати і систематизувати інформацію, робить аналітичні висновки, використовує загальновідомі докази у власній аргументації; чітко тлумачить поняття, категорії, нормативні документи; формулює закони; може самостійно опрацьовувати матеріал, виконує прості творчі завдання; має сформовані типові навички (9 балів). Високий (творчо-професійний): - здобувач володіє глибокими і міцними знаннями та використовує їх у нестандартних ситуаціях; може визначати тенденції та суперечності різних процесів; робить аргументовані висновки; практично оцінює сучасні тенденції, факти, явища, процеси; самостійно визначає мету власної діяльності; розв'язує творчі завдання; може сприймати іншу позицію як альтернативну; знає суміжні дисципліни; використовує знання, аналізуючи різні явища, процеси (10 балів); - здобувач володіє узагальненими знаннями з навчальної дисципліни, аргументовано використовує їх у нестандартних ситуаціях; вміє знаходити джерела інформації та аналізувати їх, ставити і розв'язувати проблеми, застосовувати вивчений матеріал для власних аргументованих суджень у практичній діяльності; спроможний за допомогою викладача підготувати виступ на студентську наукову конференцію; самостійно вивчити матеріал; визначити програму своєї пізнавальної діяльності; оцінювати різноманітні явища, процеси; займає активну життєву позицію (11 балів); - здобувач має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності в навчальній діяльності; використовує широкий арсенал засобів для обґрунтування та доведення своєї думки; розв'язує складні проблемні ситуації та завдання; схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; уміє ставити і розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію; займається науково-дослідною роботою, самоосвітою; логічно та творчо викладає матеріал в усній і письмовій формі; розвиває свої здібності й схильності; використовує різноманітні джерела інформації; моделює ситуації в нестандартних умовах (12 балів).
Поточний контроль	Практичні завдання, самостійна робота, тести
Підсумковий контроль	Модульна контрольна робота
Локація	Згідно з розкладом